

Overheidsaanbestedingen: mogelijk instrument van nationale ontwikkeling

In deze rubriek worden korte samenvattingen gegeven van studies die studenten van het FHR Lim A Po Institute of Social Studies maken in verband met de afronding van hun MBA/MPA opleiding. De opleidingen vereisen onderzoek van de eigen samenleving, waardoor met zo'n 60 studies per jaar in feite een belangrijke bron van nieuwe concepten en nieuwe kennis beschikbaar komt over en voor onze samenleving. Beschikbaar gesteld door personen, die in leidinggevende posities in onze samenleving, met deze concepten en kennis hebben leren werken.

Het instrument van overheidsaanbestedingen, 'government procurement', vormt één van de factoren die de volledige integratie van de CARICOM Single Market and Economy (CSME) tegenhoudt. Verschillende landen, waaronder met name ook Suriname, hebben nog niet de nodige voorzieningen getroffen met betrekking tot overheidsaanbestedingen die in het Herziene Verdrag van Chaguaramas en wel artikel 239 vereist worden. We lopen achter. Een situatie die van twee kanten bekeken kan worden: hoe komt die achterstand? en wat voor gevolgen heeft de totale CSME integratie op het punt van overheidsaanbestedingen voor de economie van ons land?

Het is bekend dat de liberalisatie van overheidsaanbestedingen veel verzet ondervindt in ontwikkelingslanden. Wat dat betreft vormt ons land geen uitzondering. Het heeft verschillende oorzaken: er is een sterke lobby tegen liberalisering van wie nu profiteren van het heersende discriminerende systeem; de regering mist de kennis en competentie om te onderhandelen over overheidsaanbestedingen; en men treft maatregelen om buitenlandse bedrijven uit te sluiten van nationale aanbestedingen..

Hervorming zal echter doorgevoerd moeten worden. De druk daartoe komt van verschillende kanten: in het huidige door de IDB gefinancierde Public Sector Management Strengtning Programme is het onderwerp van een transparant overheidsaanbestedingssysteem opgenomen; het proces van regionale integratie vereist deelname aan het regionale systeem van overheidsaanbestedingen, terwijl ook in andere onderhandelingen eisen worden gesteld aan overheids aanbestedingsactiviteiten, zoals rond een EPA met Europa, het bilaterale handelsverdrag CARICOM/Dominicaanse republiek, de DOHA agenda van de Wereld Handels Organisatie- WTO, en zeker ook de grote multilaterale donoren met hun projecten en programma's in ons land, als de IDB en de Europese Unie.

Onderzoeksthema

Drs Wanya E. Illes lichtte de sector van de regionale integratie eruit, en maakte voor haar MPA-opleiding een studie van de gevolgen van het overheids aanbestedingssysteem dat in het kader van deze regionale integratie ingevoerd zal worden. Zo luidde haar MPA-paper: *'Implications of Adherence to CARICOM Government Procurement Provisions for Suriname'*. Ze bestudeerde systemen van overheidsaanbestedingen in verschillende landen (Jamaica, China, Noorwegen, e.a.), het systeem in eigen land, en de kenmerken van het systeem zoals voorgesteld in het kader van de CSME.

Illes komt tot een onderscheiding van 2 denkscholen met betrekking tot overheidsaanbestedingen. De eerste kijkt naar de kenmerken van het systeem die het concurrentievermogen van bedrijven verbetert zoals transparantie, efficiëntie en openheid die voor de overheid kostenbesparend werken. Iedereen krijgt een eerlijke behandeling en

corruptie wordt tegengegaan. De tweede ziet het systeem primair als instrument voor de bevordering van het binnenlands bedrijfsleven, en reguleert de beperking van deelname door buitenlandse bedrijven.

Overheidsaanbestedingen spelen een belangrijke rol in de economie van ons land. De overheidsconsumptie maakt niet minder dan 46% uit van het bruto nationaal product. Het hoogste percentage van de regio. Een bedrag van 951 miljoen SRD in 2003 en van 1,1 miljard SRD in 2004, dat volledig gegund werd aan binnenlandse bedrijven. Maar op een ondoorzichtige manier. Er is weinig sprake van een open, transparante aanbesteding vanwege het ontbreken van duidelijke criteria. Volgens eigen zeggen doen vele bedrijven niet mee, omdat ze van tevoren al weten aan wie een project, of bestelling waarschijnlijk gegund zal worden. Het prijsverlagende effect van overheidsaanbesteding komt daarmee te vervallen. Evenals het ontwikkelingsaspect.

Illes komt tot een formule die in feite van toepassing blijkt in de meeste landen van de wereld: er wordt een drempel gesteld waarboven aanbestedingen openbaar zijn en open ook voor buitenlandse deelnemers. Beneden die grens kent de overheidsaanbesteding ook een openbaar karakter, maar het is niet toegankelijk voor buitenlandse bedrijven. Door de open werkwijze zullen zoveel mogelijk bedrijven inschrijven, waardoor de overheid profiteert van kostenbesparing vanwege de onderlinge concurrentie tussen binnenlandse bedrijven.

Maar waar die grens precies te leggen? En tot waar CARICOM bedrijven toe te laten. Maar ook: hoe deel te nemen aan overheidsaanbestedingen in andere CARICOM landen.

Door het ontbreken van algemene wetgeving over overheidsaanbesteding (inclusief voorzieningen van training, deskundigheid, de verantwoordelijkheid van individuele ministeries, de drempel voor buitenlandse participanten, e.d.) is het lokale bedrijfsleven onvoldoende ingesteld op de binnenlandse-, laat staan de buitenlandse concurrentie in deze. Illes verbaast zich erover dat dit onderwerp nauwelijks een serieus debat geniet. Is dat vanwege de belanghebbende lobby van het moment? Is het om gebrek aan visie met betrekking tot het gebruik van het aanbestedingssysteem als instrument van nationale ontwikkeling? Of blijft men gewoontegetrouw maar steeds op de oude voet voortgaan? Het laatste dan totdat de CARICOM aanpassing eist, met alle eventuele nadelige gevolgen van dien voor het eigen bedrijfsleven en de werkgelegenheid.